

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 Din
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/L. Poštni predal št. 945. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Ljubljana, 30. avgusta 1934

Naročnina za četrto leto 20 Din, za peto leto 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Št. 34-35
Leto VI

Naša vas

Pred kratkim sem šel za nekaj dni na počitnice. Hotel sem na vasi in v gozdu, daleč od mestnega vrvenja prebiti par dni sam s seboj in s svojimi mislimi. Odpeljal sem se na Dolenjsko, med naše dolenjske kmete, ki jih tako malo poznamo in še manj pišemo o njih. Nisem jim povedal, po kaj sem prišel, pa me tudi vprašali niso. Preveč so imeli opravka s samim seboj in s svojim delom. Sonce je pripekalo, moški in ženske so želi žito, ki se je sklanjalo v lahнем vetriču. Klas za klasom je padal, žanji so hileli, da čim prej opravijo. Tedaj sem videl, da ne hite samo ljudje po tovarnah temveč tudi na kmetih. Na kmetih še bolj, saj so njive po večini njihove in zato še z večjo ljubeznijo in skrbjo obdelujejo tisti borni kos zemlje, ki jih leto za letom redi in brez katere bi bili še hujši siromaki, kakor so že.

Na kmetih nikoli ni bilo lepo ne prijetno — vsaj kmetom ne. Zmerom so morali trdo delati in se mučiti v potu svojega obraza, da prežive svojo mnogoštevilno družino. Kaj je tako imenovani življenjski standard, kmetje ne vedo, tuje so jim kavarne in velemestne zabave, besede »počitnice« njihov besednjak ne pozna. In še mnogo, mnogo drugih reči ne vedo, ki so nam meščanom, tudi najsiromašnejšim, tako rekoč življenjska potreba.

Opazoval sem kmete pri njihovem delu in občudoval njihovo marljivost in žilavost. Pa ni tako samo na Dolenjskem; ista je na Štajerskem, prav tako na Hrvaškem in v Srbiji in povsod na širnem svetu, kjer človek obdeluje zemljo. Povsod boste srečali simpatične zagonele moške in žene in dekleta s potnim obrazom in žaljivimi dlanmi. Tako je zmerom bilo in bo. Težko in naporno je delo na grudi, samo kmet ga prenese. A kadar odide kmet v mesto, se nikdar več ne vrne.

Domov so prihajali ob osmih, pol devetih ali še pozneje. Hlastno so povečerali, potem so pa trudno omahnili za mizo. Pa vendar drugo jutro že na vse zgodaj, ko sonce še spi, spet vstanejo in znova začno svoj križev pot. Tako jim teče življenje dan za dnem, v pripeki in dežju, dokler jim žulji ne okamene in znoj ne zarezže brazd v obraz. Ko se pa vračajo domov na visoko obloženih vozovih, polnih zlatega klasja, se zasliši med priganjanjem živine tudi zaljubljena pesem mladega rodu. Njihove misli so pri brkem dekletu ali zastavnemu fantu, ki pri sosedu ali celo v drugi vasi na prav tako obloženih vozovih veselo poje.

Ko sem zvečer sedel pred hišo, sem pošlušal fante, ki so peli na vasi, trudni bod dnevnega dela:

Prepovedali so meni,
da ne smem več priti k tebi,
tja pod okence moje ljubice,
kamor vabi me srce.

Potem je pesem utihnila in fantje so se razšli po hišah. Pri sosedovih je rahlo potrkalo na okno. Tiho se je odprlo in na njem se je prikazal dekletov obris. Fant in dekle sta si imela nekaj povedati, tiho, da ju nihče ni slišal. Kaj se je potem zgodilo, ne vem. Obzirno sem stopil v hišo in se odpravil spat.

Nekoč sem sedel z njimi pri večerji. Na mizi je stala velika skleda kislega mleka. Vsi so jedli, zajemali iz nje in zraven hlastno otepali črn kruh. Zelo so mi tožili. V mestu je vse tako drago, na kmetih pa nobena reč nima cene. »Zakaj je tako, gospod?« so me izpraševali, toda nisem jim znal tako povedati, da bi razumeli. Zmeraj delamo, so pravili, pa nikoli nič nimamo od tega. Če gremo k bogatejšim kmetom v dnino, nam plačajo za ves dan 6 Din pa hrano nam dajo. Toda ko pridemo zvečer domov, smo lačni, kakor da ves božji dan ne bi imeli grizljaja v ustih, in tako pojemo še pol zasluzka.

Pravili so mi o nekaterih kmetih, ki je imela raka. Čeprav je strašno trpela, je

Po naukih
kriminalnega romana

Mati nagnala otroka v umor

Bivša češka filmska igralka bi se rada rešila dolgov. — Zločinski naklep: njen 16 letni sin naj umori bogato učiteljico

Tragedija mladoletnega otroka, ki je moral ubogati svojo mater

V Pragi, konec avgusta.

Belkedijeva ulica v Pragi je zelo živahna kakor vse glavne ulice, ki drže v središču mesta.

Pred neko šestnadstropnico se je nedavno zbrala množica ljudi. V šestem nadstropju so našli za vodovodno pipo obešeno učiteljico glasbe, Julijo Malatovo. Očividno se je postarna učiteljica sama obesila.

Marsikaterega znanca Malatove ni vest o samomoru prav nič iznenadila. Julija je bila stara devica in ni imela ne sorodnikov ne prijateljev. Pogosto je tožila, kako sama je in zapuščena na svetu, kako ji bo še težje, ko jo bo starost prikovala na posteljo... Nekatero klepetavo ženske so trdile, da se jim je zdela Malatova zadnje čase popolnoma spremenjena in da se ji je nemara omračil um...

Zadeva je bila jasna ko beli dan: učiteljica si je brez dvoma sama končala življenje. Vse okoliščine so to dokazovale.

Saj je bilo v stanovanju vse v najlepšem redu in zdelo se je, da ni zmanjkala niti šivanka. Mestni fizik je samo zaradi gole formalnosti odredil, da se truplo pokojnice raztelesi.

In tedaj

so odkrili, da se stara učiteljica ni obesila, temveč da jo je nekdo premišljeno ubil! Na vratu pokojne učiteljice so se razločno poznali odtisi prstov, ki so svojo žrtev stiskali tako dolgo, dokler se ni zadušila...

Zdravniški zapisnik o raztelesenju je mahoma postal trd oreh za praško policijo. Ponovno so pregledali stanovanje in zaslišali sosede in učiteljicine znanke. Na osnovi teh izjav so ugotovili, da so iz predala toaletne mizice izginili zlata ura in več dragocenega nakita. Tudi denarnice, ki si jo je Malatova kupila šele pred nekaj dnevi, niso mogli najti nikjer. Znanke so zatrjevale, da je stara učiteljica zmerom nosila v denarnici svojo gotovino.

Policija je iskala, stikala in poizvedovala, toda ves njen trud je bil zaman. H koncu so začeli sploh dvomiti o zločinu; morda so se pa le zdravniki zmotili. V Pragi je mnogo nepojasnjenih zločinov, še več pa nepojasnjenih smrti in samomorov. Na vse sečasoma pozabijo in tako bi se bilo zgodilo tudi tokrat, da ni gol slučaj izdal zločincea.

Mati nekega fantiča je prijavila policiji, da ji je dal njen sin v varstvo lepo, novo denarnico, ki jo je bil »našel« na ulici, preden je odšel s tovariši na taborjenje. Mati je povedala, da je deček našel tudi lepo zlato urico, ki jo je pa obdržal zase. Učiteljicine znanke so soglasno izjavile,

vsaj da delala kakor vsi drugi od zore do mraka. Nekega dne ni mogla več vzdržati; sklenila je, da pojde v Ljubljano na operacijo. Toda zjutraj tistega dne je šla z domačimi na polje in je delala in pomagala ves čas, dokler ni bilo časa, da se odpravi na postajo. Iz Ljubljane se ni več vrnila. Delala je od rojstva do smrti, da si zasluži svoj borni vsakdanji kruh. Tako je na kmetih.

V nedeljo sem gledal žene in dekleta, ko so šle v mašnem oblačilu z molitve-

da je najdena denarnica brez dvoma last pokojnice. Tedaj je pričela policija poizvedovati s podvojeno vneto. Agenti so prijeli fantiča in še nekaj njegovih tovarišev na oddaljeni železniški postaji.

Policijski komisar je spravil dečke z nepričakovanimi vprašanji v zadrego. H koncu so vse priznali.

Najstarejši med njimi, fante šestnajstih let, je dan pred odhodom na taborjenje »obiskal« učiteljico. Vsi fantje so ga spremljali do hiše, v kateri je učiteljica stanovala. Dečko jim je dejal, da mora za svojo mater »inkasirati« večji znesek, ki ga učiteljica dolguje njegovi materi. Čez kake pol ure se je fant vrnil na oko popolnoma miren, v žepu je pa imel mnogo denarja.

Takoj je odšel na pošto in v materinem imenu razposlal denar na več strani, ostanek si je pa pridržal. S tem denarjem so si fantje nakupili potrebno opremo za taborjenje in hrano. Denarnico in uro je podaril najmlajšemu tovarišu, ki je pa denarnico pustil doma pri materi.

To priznanje je policijo osupilo. Po sodbi izvedencev in psihologov

šestnajstletni deček pač ni mogel premišljeno ne iz lastnega nagiba storiti takšen zverinski zločin.

Prepričani so bili, da ga je moral nekdo prisiliti k temu. In res je preiskava prišla na sled skrivnostni osebi, ki je sicer nepokvarjenega dečka izrabila za toli nizkolno orožje.

Da se iznebi dolgov...

Policija je kmalu prišla do spoznanja, da je šestnajstletni fant storil zločin brez znanja svojih tovarišev. Vse dečke so takoj izpustili.

Dalje je policija ugotovila, da je deček zadavil učiteljico na zapoved tiste osebe, ki je nihče niti zdaleč ni mogel sumničati — na zapoved ed lastne matere...

Marija Luleyeva, vdova po konzularnemu uradniku, je živela s svojim sinčkom precej razkošno, čeprav je prejemale samo 500 češkoslovaških kron (okoli 900 Din) pokojnine na mesec. S tem denarjem ne bi bila mogla niti spodobno preživljati sebe in sina, kaj šele razkošno živeti. Pomagala si je na vse načine. Nekaj časa je celo igrala za film. V »Sestri Angeliki« je bila angažirana za statisko. Potlej je poučevala tuje jezike in delala ročna dela. Zaradi gospodarske krize je izgubila vse postranske zaslužke. Dolgovi so se ji kupičlivi, upniki so si kar kljuko podajali, pretli so z rubežnjijo, toda ko so videli da tako vdovi ne pri-

nikom v roki k zgodnji maši. Molile so in prosile Boga zdravja in sreče na polju...

Vrnil sem se v mesto z veliko željo, da bi vendar že prišel čas, ko se bo tudi našemu kmetu obrnilo na boljše. Tako rad bi videl na njihovih obrazih več veselja in manj skrbi, tako rad bi drugič, ko se spet vrnem mednje, slišal več pesmi kakor to pot. Zakaj kmet je naše vse. Kmet je kruh, kmet je država in blagostanje.

Haka.

dejo do živnega, so ji zagrozili, da je bodo tožili zaradi sleparstva in poneverbe. Iz tega mučnega položaja je torej Marija Luleyeva iskala izhoda.

Noč in dan si je trla glavo, kako bi se rešila dolgov in prišla do denarja. V tem mrzličnem premišljevanju se je oklenila nenadne strašne misli: zločin... Ubijati, krasti, karkoli, samo da pride do denarja. Čitala je kriminalni roman »Rdeč svilnati trak« — in v njem je našla pot do zločina. Žrtev je treba zadaviti, prevezati s svilnatim trakom vrat in obesiti.

Mati nagovarja sina k umoru

Marija Luleyeva je bila vsa v oblasti te strašne misli. Mesece in mesece je prosila svojega sina, rotila ga je in h koncu ga je začela siliti, naj ubije staro učiteljico, ki ima baje mnogo denarja.

Za božji je sinu prvič odkrila svoj načrt. V solzah mu je dokazovala, da je to edina pot, če hoče rešiti svojo mater sramote in zapora. Natanko mu je razlagala, kako mora vse storiti.

K učiteljici mora, in če jo dobi samo, jo mora zadaviti, prevezati z rdečim trakom in obesiti. Trak mu je dala že takrat.

Ko je beda dosegla vrhunec, je odšel deček k učiteljici, toda vrnil se je praznih rok, ker ni imel dovolj poguma, da bi izpolnil materin ukaz.

Pozneje ga je mati poslala še stiri krat na Golgoto, a fant se je vselej vrnil ves objokan in zbit. Naravni čut poštenosti ga je odvrčal od zločina.

Zaklinjal je mater, naj ga ne sili, ker ne bo zmogel takega strašnega dejanja. Toda mati je bila neizprosna. Več ko pol leta ga je neprestano podila, naj gre in izvrši, kakor mu je ukazala.

Deček je nad vse ljubil svojo mater, zategadelj se je končno tudi vdal. Okoli dvajsetega je kar deževalo opominov in terjatev. Mati je vsa ta pisma pokazala sinu in mu med obupnim jokom dejala, da jo čaka samo še zapor, če ji on ne pomore.

V soboto se je mati odpeljala na letovišče. Pred odhodom je še poslednjč za- bilila sinu:

Pojdi k njej, ubij jo, poberi denar in zlatino, nakaži denar upnikom, meni pošlji tisoč kron, ostanek pa porabi zase.

Nesrečni otrok je spremil svojo zločinsko mater na postajo in jo pred ločitvijo še enkrat za pet ran božjih prosil, naj vendar odneha s svojimi strašnimi zahtevami. Mati je bila pa trda ko kamen.

Ves strt je odšel deček na trnjevo pot. Sam ni imel dovolj poguma ne dovolj vere vase, da bo mogel v šesto nadstropje in —

Zato je sklical svoje tovariše in jih prosil, naj ga počakajo pred hišo, da »izterja dolg« od učiteljice.

Stara Malatova je bila sama doma. Lastna mati je sinu vodila roko... Zagrabil je učiteljico za vrat in stiskal... Ko je žrtev padla, ji je po materinem ukazu ovil trak okoli vratu in jo nekoliko privzdignil ter privezal za pipo vodovoda.

Strašni zločin je po vsej Češkoslovaški žalostno odjeknil.